

Augustinas Švambaris (1887-1971)

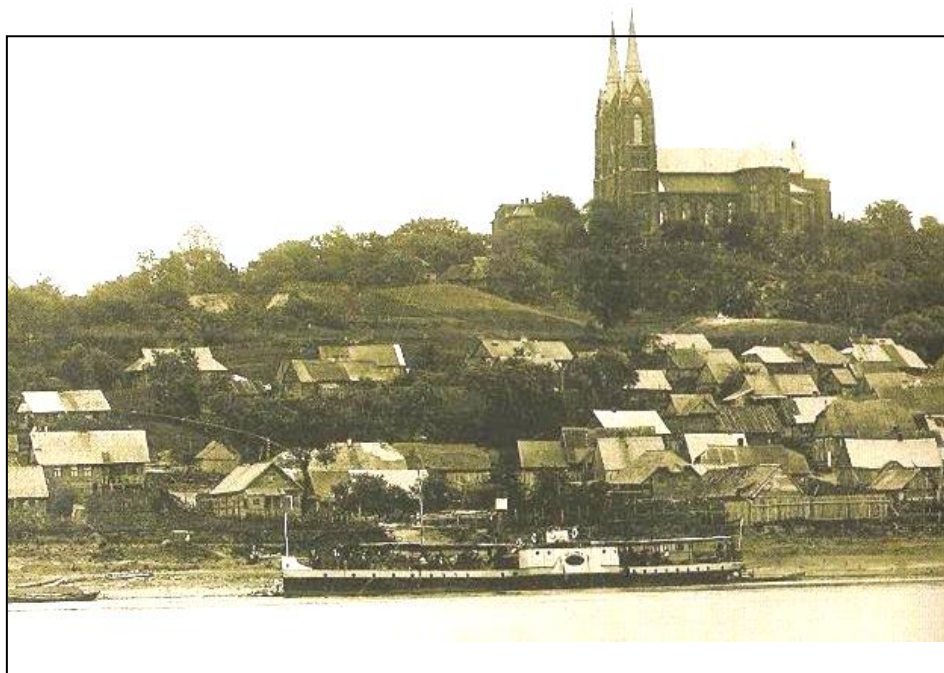
Gimė 1887 m. gruodžio 7 d. Šiaulių valsčiaus Sutkūnų kaime, valstiečių šeimoje, kurioje augo 12 vaikų. Anksti teko užsidirbti duoną.

1905 m. Baigė keturias Šiaulių gimnazijos klases ir Mažeikių apskr. Pikelių vaistinėje pradėjo dirbti vaistinės mokiniu. Pikelių vaistinėje atliko ir dalį vaistininko padėjėjo praktikos.

Vėliau tarnavo Kijevo vaistinėse ir Kijevo universitete studijavo farmaciją. 1915 m. universitetą baigė ir gavo provizoriaus diplomą.

Nuo 1915 m. birželio 1 d. Iki 1916 m. rugsėjo 20 d. dirbo Kursko vaistinės vedėju, o vėliau ketverius metus, iki 1920 spalio mėn. vadovavo Novogeorgievsko vaistinei (Chersono apygarda).

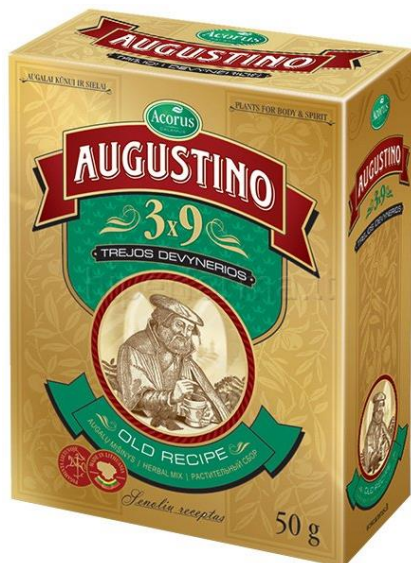
Kartu su pabėgėliais sugrįžo į Lietuvą. 1921-1931 A.Švambaris dirbo Vilkijos vaistinės vedėju. Užpatentavo A. Švambario „Trejas devynerias“.

Vilkija, XX a. trečias-ketvirtas dešimtmetis

Pirmiausia vaistingųjų augalų mišinys „Trejos devynerios“ pradėtos gaminti Palangos vaistinėje, jos susilaukė konkurentų, nes Vilkijos vaistinės provizoriaus A.Švambario „Trejos devynerios“ tapo vis populiarsnės. Gydytojai ir provizoriai rekomenduodavo gerti degtine užpildo ir 8 paras išlaikyto „Trejų devynerių“ mišinio ekstraktą sutrikus virškinimui, viduriuojant, prasidėjus migrenos priepuoliams,

persišaldžius, pervargus, užkimus ir t.t. Šis vaistas buvo įtrauktas į “Patentuočių vaistų, leistų gaminti Lietuvoje”, sąrašą. Tokiu būdu buvo gaminamos ir realizuojamos patentuotos A. Švambario (Vilkija) ir kitų gamintojų “Trejos devynerios”.

Susibūrę keletas farmacininkų, tarp jų sūnus doc. L. Švambaris, remdamiesi istorinėmis receptūromis, sukūrė “Trejų devynerių” sudėtį iš analogišką veikimą turinčių Lietuvoje augančių augalų. 1997 metais originali sudėtis “Trejos devynerios” patentuota kaip vaistas. Vaistinėse esantis, atitinkantis ES farmakopėjinius reikalavimus, originalus ekstraktas “Trejos devynerios” neturi nieko bendro su pasisavinto pavadinimo alkoholiniu gėrimu. [1].

Gyvendamas Vilkijoje vedė Eleną Ignatavičiūtę (1900-1967), gimė trys berniukai,

tačiau Jonukas ir Povilėlis mirė dar ikimokykliniai, užaugo 1936 m gimęs Liudvikas.

*Švambariai,
Elena ir Augustinas,
1931-1935 metais*

1931 m. pradėjo dirbti Sveikatos departamento farmacijos sk. revizoriumi. 1932 spalio 1 d. J. Žvirbliui atsisakius farmacijos sk. viršininko pareigų, buvo paskirtas laikinai eiti šias pareigas. Farmacijos sk. viršininku dirbo 4 mėnesius- iki 1933 vasario 1 d. Tada išsinuomavo vaistinę Kaišiadoryse ir buvo jos vedėjas iki 1938 metų. 1938-1939 m. vadovavo Šiaulių apskr savivaldybės vaistinei. 1940 po vaistinės nacionalizavimo dirbo Kaišiadorių vaistinėje receptaru.

1940-41 metų sumaištyje, uždarius Kauno kunigų seminariją, įdarbino vaistininko padėjėju išklausiusį atitinkamus kursus svainį kun. Zenoną Ignatavičių. Vokiečių

okupacijos metais dirbo Šiaulių vaistų sandėlyje, nuo 1943 m. rugpjūčio 15 buvo jo vedėjas, vėliau Šiaulių vaistinės Nr 122 vedėjas.

Netoli Šiaulių, Sutkūnų kaime turėjo 28 ha žemės. Ūkis buvo pažangiai ir sėkmingai valdomas. Stovėjo bokštas su vėjo varikliu vandens pompavimui į paskirstymo talpą.

Švambarių ūkyje stovėjo panašus į šį vandens pompavimo bokštas

Po karo žmona ir sūnus liko Sutkūnuose, jis pats, matyt, kaip ten gerai žinomas žmogus vengdamas pavojų, gyveno Vilniuje pas žmonos seserį Stasę Juodienę. A. Švambaris darbavosi priėmimo sk vedėju Vilniaus vaistų sandėlyje, vėliau tose pačiose pareigose Šiauliuose.

Pagal 1948m. gegužės 14 d. Šiaulių saugumo nutartį visą Švambarių šeimą kaip „buožes“ ir „banditų“ pagalbininkus buvo nutarta išstremti. Gegužės 22 d. jie buvo išvežti į R. Sibirą, Taišeto rajoną Kvitoko gyvenvietę. Sūnus Liudas dėl visa ko buvo pasiūstas gyventi Vilkijoje ir tuo metu nebuvo namie, ir jis liko Lietuvoje. Tremtyje A Švambaris dirbo taigoje, vėliau Kvitoko vaistinės asistentu, o tremties pabaigoje ir vedėju.

*Kvitokas.
Nuotrauka daryta po
1990 metų.*

1960 m. Švambaris su žmona Elena palaužti grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Vilkijoje pas žmonos seserį Jadvygą Ignatavičiūtę.

*Iš kairės:
Elena Švambarienė,
Zina Baublienė (vaikų
gydytojo Petro
Baublio motina),
Jadvyga Ignatavičiūtė,
Augustinas Švambaris,
apie 1963 metus.*

Kelis paskutinius gyvenimo metus praleido pas sūnų Liudą Švenčionyse, ten ir mirė 1971m. gruodžio 10 d. Palaidotas Vilkijoje.

Asmeniniai įspūdžiai

A. Švambaris gerai išmanė savo profesiją, turėjo didelę farmacaininko patirtį ir sugebėjimą pagal bendrus žmogaus bruožus nustatyti galimas jo ligas. Pvz., marti buvo taip pat iš tremtinių, iškentusi badą, distrofiją. Uošvis pergyveno, kad tai atsilies būsimiems anūkams. Deja, nerimas pasitvirtino, anūkei sutriko psichika, nors neteko girdėti, kad iš tėvo ir motinos pusės giminių kas nors būtų turėjęs psichikos sutrikimų. Ji nebegalėjo dirbti ir mirė penkių dešimčių.

Kaip žmogus Augustinas Švambaris buvo darbštus, dirbo, kol galėjo, sąžiningas, nedejuojantis, kalbantis konkrečiai, patriarchalinių pažiūrų, valdingo būdo, turėjo organizacinių sugebėjimų. Bendraujant nebuvo malonus, prašymai karišku stiliumi-padaryk tą ir tą. Kodėl, kam to reikia- neaiškina, daryk ir viskas. Galbūt, kad bendravau su juo jau jam grįžus iš Sibiro, neprisimenu besijuokiančio. Skaitydavo SSSR oficiozą „Pravda“, bet nieko nei apie politiką nei metus Sibire nekalbėdavo.

Kai kurios jo frazės įstrigo. Buvo nedidelis, apvalus ir mėgo sakyti, kai kas nors nepasisekdavo aukštiesiems, „kiek ilgas, tiek durnas“ arba apie vieną stambios Šiaulių gamyklos direktorių: „su tokia nosim (didele) ir direktorius?!“

Gyvenimo aprašymą sudarė A. Švambario žmonos sesers Stasės sūnus Egidijus Juodis,

2017.08

PRIEDAI

Trejos devynerios” šiuolaikinėje medicinoje

Trejos devynerios XIX a. pabaigoje Lietuvos vaistinės pradėjo gaminti originalų vaistažolių mišinį - “Trejos devynerios”. Daugelis vaistinių turėjo savas receptūras, kurios skirdavosi keliomis dalimis. “Trejų devynerių” vartojimas tarpukario Lietuvoje buvo įteisintas, nes šis vaistas buvo įtrauktas į “Patentuotų vaistų, leistų gaminti Lietuvoje, sąrašą” (“Farmacijos žinios”). Taip buvo gaminamos ir realizuojamos patentuotos A.Švambario (Vilkija), V.Bertingo (Palanga) receptūros, “Trejos devynerios Vaistija” ir kt. Manoma, kad lietuviška “Trejų devynerių” receptūra siekia XV-XVI a. ir keliavo į Vakarų Europą. Tai matyti iš užrašo ant Leipheime (Vokietija) gamintų “Krauter Mieke” (karčiųjų žolių), kur nurodyta, kad tai 27 (3x9) žolių receptūra, pagaminta pagal senovės lietuvių vienuolyno originalų receptą (įpakavimas saugomas minėtajame muziejuje).

. **Ekstraktas “Trejos devynerios”** Žvelgiant į lietuvišką originalią fitoterapiją pirmiausia dėmesį atkreipia senas originalus preparatas “Trejos devynerios”, esantis šiandien vaistinėse ekstrakto pavidalo ir nieko bendro neturintis su alkoholio pramonės gaminama ir parduotuvėse platinama to paties pasisavinto pavadinimo trauktine. Šis vaistas paruoštas iš 27 (3x9) augalinių dalių (tuopos pumpurai, gvazdikėliai, paprikos vaisiai, ažuolo žievė, medetkos žiedai, lauro lapai, mėtos lapai, krapo vaisiai, gudobelės vaisiai, pelyno žolė, kvapūs pipiras, gelsvės šaknys, valerijono šaknys, apynio spurgai, citrinmedžio apyvaisiai, šaltekšnio žievė, gluosnio žievė, kmyno vaisiai, beržo pumpurai, vingiorykštės žolė, jonažolės žolė, juozažolės žolė, kraujažolės žolė, čiobrelis žolė, sidabražolės šakniastiebiai, šermukšnio vaisiai, erškėtrožės vaisiai), kurios beveik visos auga ir yra renkamos Lietuvoje.

Europiniai standartai “Trejų devynerių” perregistravimas 1996 m. bei tarptautinė fitomedicinos plėtra Europoje (taip pat ir ESCOP veikla) įpareigoja į šį seną mūsų vaistą žvelgti ir jį tirti šiuolaikiškai. Cheminių junginių identifikavimas bei kartumo skaičiaus nustatymas dar kartą įrodo ir patvirtina mūsų tėvų ir senelių patirtį bei teisumą plačiai vartojant “Trejas devynerias” liaudies medicinoje. Taip pat atveria ekstraktui kelius į Europos valstybes, JAV ir Kanadą.

Ekstrakto vartojimas Apibendrinus tyrimų duomenis bei istoriškai susiklosčiusį “Trejų devynerių” vartojimą, kaip ir anksčiau rekomenduota ekstraktą vartoti nuo virškinimo sutrikimų bei organizmui tonizuoti, visų sistemų funkcijoms gerinti ir stiprinti. Ekstrakte esantys augalai skatina skrandžio sulčių išsiskyrimą, aktyvina fermentus proteazę ir lipazę, skatina ir gerina tulžies išsiskyrimą ir nutekėjimą bei slopina skrandžio ir žarnyno uždegimus. Vartojant nuo 20-40 lašų (1-2 ml) iki vieno arbatinio šaukštelio (5 ml) ekstrakto po valgio, nuslopinama: pilnumo jausmas skrandžio srityje, apetito stoka, pilvo skausmingumas, pykinimas, meteorizmas, vidurių užkietėjimas.

1. Trejos devynerios

<http://www.999.lt/lt/istorija>

Taip “Trejas devynerias” knygoje “Senoji vaistininkystė” aprašo farmacijos istorikas dr. Tauras Mekas

Ištrauka iš T. Meko KNYGOS

Išskirtinis lietuviškų daugiakomponentinių vaistų pavyzdys galėtų būti „Trejos devynerios“, vaistas, kuriame dera svarbiausios senųjų vaistų savybės – vaistingųjų medžiagų įvairovė, užkalbėjimas ir tikėjimo atšvaitai. Pavadinimas „Trejos devynerios“ yra senas, pagonybės laikų žodžių junginys, reiškęs stiprybę, galybę, daugumą. Šis žodžių junginys turėjo stebuklingos galios, todėl ne kartą minimas užkalbėjimuose, pasakose, patarlėse, dainose. Vien tik ištarus vaisto pavadinimą „Trejos devynerios, aš jas visas pažįstu“, vaisto veikimas sustiprėdavo.

Vaistas yra daugiakomponentis, sudarytas ne mažiau kaip iš 27 vaistingųjų medžiagų (gali būti ir daugiau). Tokie sudėtiniai vaistai taip pat nėra naujovė pasaulyje. Sakykime, Tibeto brangenybių piliulės gali turėti daugiau nei šimtą sudėtinių dalių. Viduramžių vaistinėse karaliavės priešnuodis *terijakas* turėjo 64 sudėtinės dalis.

Trejų devynerių reikšmę savajam kraštui atskleidė prof. J. Mušynskis. Čia žmonės valgo labai sunkų ir riebų maistą – užtenka paminėti vien tik lietuviškus rūkytos mėsos gaminius, todėl virškinimo bėdos yra labai dažnos... Kiekvienas žiniuonis turi savąjį trejų devynerių receptą. Ir kiekvienas receptas yra „pats geriausias“. Ir ne tik žiniuoniai turėjo savitos sudėties trejas devynerias. Tarpukario Lietuvoje savąsias „Trejas devynerias“ turėjo Palangos vaistinė, Švambario vaistinė Vilkijoje, AB „Vaistija“. „Trejos devynerios“ buvo žolininko meistriškumo išbandymas ir įrodymas. Ši vaistininkystės meno kūrinį tauta vertino. Kaip rašė doc. A. Kaikaris, XIX a. pab. – XX a. pradž. nebuvo lietuviškos trobos, kurioje ant stalo nebūtų stovėjęs butelis su užpiltomis trejų devynerių žolėmis.